Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/1848/2019.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 44. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 44. § (2) bekezdés *a)* pontja alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Kérte továbbá az alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés alkalmazásával hozott bírósági határozatok: a Budapest Környéki Törvényszék 15.B.18/2018/43. számú ítélete és a Fővárosi Ítélőtábla 6.Bf.57/2019/20. számú ítélete megsemmisítését.

[2] Az alkotmányjogi panaszeljárás előzményei az alábbiak szerint foglalhatók össze.

[3] Az Indítványozót a Budapest Környéki Törvényszék a 2018. november 26. napján kelt 15.B.18/2018/43. számú ítéletével bűnösnek mondta ki emberölés bűntettében, és mint erőszakos többszörös visszaesőt tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésre ítélte a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének kizárásával. Az ügyben másodfokon eljáró Fővárosi Ítélőtábla a 6.Bf.57/2019/20. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés tekintetében helybenhagyta.

[4] Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Indítványában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, Q) cikkének, II. cikkének, valamint III. cikkének sérelmére hivatkozással kérte a támadott jogszabályhely alaptörvény-ellenességének a megállapítását, valamint annak és a

kifogásolt norma alkalmazásával hozott elsőfokú és másodfokú bírósági határozatoknak a megsemmisítését

[5] Kifejtette az indítványozó, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvénnyel az Országgyűlés kihirdette az Emberi Jogok Európai Egyezményét (a továbbiakban: Egyezmény), amelynek rendelkezései így közvetlenül alkalmazandók. A hazai bíróságoknak ezért jogalkalmazó tevékenységük során figyelembe kell venniük az Egyezmény előírásait és az EJEB gyakorlatát egyaránt. Hivatkozott ennek kapcsán a 6/2014. (II. 26.) AB határozatra, amely szerint az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése azt a kötelezettséget rója az államra, hogy nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítsa a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. Hangsúlyozta, hogy a nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettség – azzal ellentétes jogszabály megalkotásával történő – megszegése nem csupán az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdésével, de a jogállamiság elvét rögzítő B) cikk (1) bekezdésével is ellentétes.

[6] Az emberi méltósághoz való jog és a kínzás és embertelen bánásmód tilalma állított sérelme kapcsán az indítványozó ismertette az EJEB főbb megállapításait, és felhívta az EJEB több kapcsolódó döntését, így különösen a *Bodein kontra Franciaország* (400410, 2014. november 13.), a *Vinter és mások kontra Egyesült Királyság* ([GC] 66069/09, 130/10, 3896/10, 2013. július 9.), valamint a *Magyar László kontra Magyarország* (73593/10, 2014. október 13.) ügyekben hozott döntéseket. Rámutatott az indítványozó, hogy a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés akkor összeegyeztethető az Egyezmény 3. cikkével, ha a büntetés kiszabása, a súlyosító és enyhítő körülmények figyelembevétele az eljáró bíró mérlegelési szabadsága alá tartozik, illetve akkor, ha a szankció a végrehajtás menetében, felülvizsgálat eredményeként csökkenthető.

[7] Az indítványozó mindezekre figyelemmel a Btk. kifogásolt 44. § (2) bekezdés *a)* pontjában foglalt szabály alaptörvény-ellenességét állította. A felhívott rendelkezés értelmében a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét ki kell zárni, ha az elkövető erőszakos többszörös visszaeső. Az indítványozó szerint ez a kógens rendelkezés kizárja, hogy az adott ügy egyedi körülményeit a bíróság mérlegelje. Kötelezően írja elő ugyanis az erőszakos többszörös visszaesőkre a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének a kizárásával megvalósuló, tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés alkalmazását. Ha azonban az adott ügy egyedi körülményeit az eljáró bíróság nem mérlegelheti annak érdekében, hogy azok alapján szabad meggyőződéséből dönthessen a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés alkalmazásáról, akkor a terheltet ex lege fosztja meg a szabadulásnak még a reményétől is. Ezért a Btk. ezen rendelkezése, illetve az annak alkalmazásával – az indítványozó esetében is – hozott bírósági döntések sértik az Alaptörvény B) cikkét, Q) cikkét, II. cikkét és III. cikkét.

[8] Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy sem a Btk. 44. § (2) bekezdése, sem a Btk. egyéb rendelkezései nem szabályozzák, hogy mennyi idő elteltével kell a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésre ítélt fogvatartottak büntetését felülvizsgálni. A Btk. szabályozási rendszerében nincs erre vonatkozó iránymutatás. Ezt a hiányosságot a jogalkotó a Bv. tv. 46/A–46/H. §-aiba iktatott rendelkezésekkel kívánta pótolni. Az ezen rendelkezésekben szabályozott kötelező kegyelmi eljárás 40 év elteltével teremt lehetőséget a szabadítás mérlegelésére, amely időtartam az indítványozó szerint ellentétes az EJEB által a büntetés felülvizsgálatára előírt és az esetjogában kirajzolódó követelményekkel. A szabályozás ezen okból is sérti az Alaptörvény B) cikkét, Q) cikkét, II. cikkét és III. cikkét.

[9] Úgy vélte továbbá az indítványozó, hogy a négy évtizedes szeparáció, amit a feltételes szabadságra bocsátás előtt a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt fogvatartottnak a büntetésben el kell tölteni, semmilyen valós büntetési célt nem tölt be. Ebből arra következtetett, hogy az adott szankció alkalmazása súlyosan aránytalan alapjogi korlátozást jelent, és az Alaptörvény II cikk (1) bekezdésébe, valamint III. cikk (1)–(2) bekezdéseibe ütközik.

[10] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].

[11] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.

[12] 2.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság feltételei közül megfelel az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, hogy azt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 60 napon belül kell benyújtani. A másodfokú határozat 2019. június 26. napján kelt, az indítványozó beadványát pedig az elsőfokú bíróság 2019. augusztus 28-án érkeztette. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett.

[13] 2.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványozó panasza eleget tett-e az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésben foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Ezen vizsgálat eredményeként az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határozott kérelem körében támasztható feltételeket az indítvány teljesíti.

[14] Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (1) bekezdés], felhívta az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, Q) cikk, II. cikk, III. cikk], valamint azok kapcsán kifejtette a sérelem lényegét. Megjelölte az Alkotmánybíróság

által vizsgálandó konkrét jogszabályi rendelkezést, kifejtette érveit annak alaptörvény-ellenességéről, továbbá kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésére.

[15] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29-31. § szerinti tartalmi követelményeket. A konkrét esetben az Alkotmánybíróság a formai követelményeknek megfelelő indítványi elemekkel összefüggésben az alábbi következtetésekre jutott.

[16] 3.1. Az indítvány eleget tesz az Abtv. 26. § (1) bekezdéséből fakadó kritériumoknak, mivel az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. Az indítványozó továbbá az alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést az indítványozó ellen folyt büntetőeljárásban alkalmazták, nyilvánvalóan érintett is.

[17] 3.2. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. §-a alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {ld. pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. Mivel a panaszos sérelmei nem tartoznak a fentiek szerint megjelölt kivételes esetek körébe, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem volt helye a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége vizsgálatának.

[18] Az indítványozó a Btk. 44. § (2) bekezdését az Alaptörvény Q) cikkébe ütközőnek is találta. Az Alaptörvény Q) cikke ugyanakkor nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért annak megsértésére hivatkozással alkotmányjogi panasz benyújtására nincs lehetősége {3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [32]; 3286/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3518/2023. (XII. 14.) AB határozat Indokolás [26]}. Az Alaptörvény Q) cikkével összefüggésben ugyancsak nem volt helye ezért a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége vizsgálatának. Az Alkotmánybíróság emellett megjegyzi azt is, hogy nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatának kezdeményezésére az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében az indítványozó nem jogosult.

[19] A továbbiakban a befogadhatóság körében ezért az indítványozónak az Alaptörvény II. és III. cikkére alapított kifogásai voltak vizsgálhatók.

[20] 3.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló

alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

[21] Jelen ügyben az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére hivatkozással jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét állította, azonban a vele szemben folyt büntetőeljárásban hozott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapítására nem terjesztett elő az Abtv. 27. §-ára alapított kérelmet. A bírósági határozatok megsemmisítését a kifogásolt és szerinte Alaptörvényt sértő jogszabályi rendelkezés alkalmazása okán tartotta indokoltnak. Ezért jelen ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége nem merült fel.

[22] Az Abtv. 29. §-ában írt másik feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.

[23] Ezen feltétel teljesülése kapcsán az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy 2026. szeptember 29-én kelt 8/2026. (X. 8.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) vizsgálta a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés és az Alaptörvény II. cikkének, valamint III. cikk (1) bekezdésének az összefüggéseit. Döntésében megállapította: az indítványozó büntetésének alaptörvény-ellenessége a konkrét esetben abból fakadt, hogy „a jogalkotó nem az Alaptörvény II. cikkével és III. cikk (1) bekezdésével összhangban szabályozta a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből kizárt életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltek kötelező kegyelmi eljárását a Bv. tv. 46/A.–46/H. §-aiban.” (Indokolás [137]) „A Bv. tv. 46/A.–46/H. §-ai azért nem képesek garantálni az Alaptörvény II. cikkében foglalt alapjog és III. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom érvényesülését, mert a kegyelemről a döntést a köztársasági elnök hozza meg, és azért sem, mert azt olyan szabályozás alapján teszi, amely nélkülözi a jogintézmény alkotmányos működése során elvárható garanciákat. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel megállapította, hogy a Bv. tv. 46/A.-46/H. §-ai az Alaptörvény II. cikkébe és III. cikk (1) bekezdésébe ütköző módon alaptörvény-ellenesek, ezért azokat […] megsemmisítette.” (Indokolás [140]–[141])

[24] Rámutat az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozónak az Alaptörvény II. cikke és III. cikk (1) bekezdése vonatkozásában előadott kifogásai a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés szabályozását érintően voltaképpen nem a Btk. támadott rendelkezéséhez, hanem az Abh.-ban vizsgált törvényi rendelkezésekhez – a szankció felülvizsgálatának szabályozásához – kapcsolódnak. Ezért az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy jelen alkotmányjogi panasz az Abh.-ban foglaltakhoz képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.

[25] Megjegyzi ezek mellett az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által előadottakhoz hasonló kifogásokat vizsgált a 23/2014. (VII. 15.) AB határozatban az

Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogbiztonság, továbbá a 3031/2017. (III. 7.) AB határozatban és az 1001/2026. (I. 26.) AB határozatban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírói függetlenséghez való jog körében. A 3031/2017. (III. 7.) AB határozat alapjául szolgált alkotmányjogi panaszban az indítványozó a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés *d)* pontja és 91. § (1) bekezdés *b)* pontja alaptörvény-ellenességét állította. A kifogásolt jogszabályi rendelkezések kizárták annak a lehetőségét, hogy az eljáró bíró döntsön a feltételes szabadságra bocsátásról és a szabadságvesztés végrehajtásának a felfüggesztéséről, amennyiben az elkövető a bűncselekményt bűnszervezetben követte el. Ilyen értelemben az indítványozó szerint korlátozták, hogy a bíró a lehetséges jogkövetkezmények köréből szabad belátása szerint határozza meg a konkrét esetben alkalmazandó jogkövetkezményt. Az alaptörvény-ellenesség vizsgálatában az Alkotmánybíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy a büntetéskiszabás a jogalkotó és a jogalkalmazó, vagyis a bíróságok közötti sajátos feladatmegosztás eredménye. Ennek keretében a jogalkotó feladata, hogy általánosan értékelje az egyes emberi cselekménytípusokat, és az értékelés alapján meghatározza a büntetési tételeket és a büntetések kiszabását meghatározó egyéb általános rendelkezéseket (így például a büntetés enyhítésére, felfüggesztésére és részbeni felfüggesztésére vonatkozó szabályokat, valamint azokat, amelyek adott esetben a különös részi büntetési tétel felső határának a felemelését írják elő). Ezzel a jogalkotó kereteket ad a bíróságok számára a konkrét büntetés mértékének eldöntéséhez. A bíróságok pedig ezen keretek között, figyelemmel az elkövetett cselekményre és az elkövető személyére, meghatározzák a konkrét esetben alkalmazandó szankciót. A bírói függetlenség ezen feladatmegosztás keretei között értelmezhető. Az egyensúlyi helyzet a feladatok megosztásában egyúttal a bírói függetlenség alkotmányos korlátozását jelenti (Indokolás [56]). Mindezek alapján az indítványozónak a bíróság mérlegelési lehetőségének korlátozásával kapcsolatos kifogásai – arra szóló indítvány esetén – elsősorban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírói függetlenséghez való jog körében lettek volna értékelhetők.

[26] 4. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2026. november 3.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sonnevend Pál s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró